काय छापायचे

- **एकदाच, तुमच्यासाठी:** run.pdf, 1 पान. सत्र चालवताना ते हातात ठेवा.
- **प्रत्येक मुलीसाठी एक प्रत:** sheets.pdf, 2 पाने. पान अ आणि पान ब. म्हणजे प्रत्येक मुलीसाठी 2 पाने.
- **हे छापायची गरज नाही:** या मार्गदर्शिकेतील पाने 6 ते 9, उत्तरे. त्याशिवायही सत्र चालते.

मार्गदर्शिका, बुडते की तरंगते

गट 4 ते 16 · शाश्वत विकास ध्येये 4, 5 · मराठी आवृत्ती · प्रकाशित · AI translation from English master, Machine translation; English master by Nameet Potnis

या आवृत्तीविषयी. ही आवृत्ती इंग्रजी संचातून कृत्रिम बुद्धिमत्तेने अनुवादित केली आहे. यात चुका असू शकतात. काही दुरुस्त करायचे असेल किंवा वेगळ्या शब्दांत सांगायचे असेल तर hello@potnis.org वर लिहा — आम्ही ती सुधारून देऊ.

About this edition. This edition was translated from the English pack with AI. It may contain mistakes. Write to hello@potnis.org if something should be fixed or said differently — we will update it.

खोलीत जाण्यापूर्वी

- **वस्तू पाण्याला लागण्याआधी अंदाज पानावर उतरतो. चुकलेला अंदाज ही कधीच चूक नसते.**
- आदल्या रात्री प्रत्येक वस्तू स्वतःच्या परातीत तपासा. काहीही करू शकणाऱ्या दोन-तीन वस्तू — झाकण किंवा कागदाचा तुकडा — दुसऱ्या फेरीसाठी राखून ठेवा.
- एकच उथळ परात, अर्धी भरलेली, जमिनीवर किंवा खालच्या टेबलावर. पूर्ण वेळ तुम्ही तिच्यापासून हाताच्या अंतरावर राहता आणि शेवटी ती स्वतः रिकामी करता.
- बारापेक्षा जास्त मुली असतील तर दुसरी परात ठेवा किंवा जोड्या लावा, नाहीतर रांगेत खोली हातातून जाते.
- गोष्टी का तरंगतात याचा नियम कधीच सांगू नका. नुसते पाहून सांगता येत नाही, म्हणूनच आपण तपासतो.

हे घरी एकदाच वाचा. खोलीत तुम्हाला फक्त सत्राचे पान लागते. इथे "तुम्ही" म्हटले आहे, तिथे सत्र चालवणारी कोणीही अभिप्रेत आहे: वर्ग घेणारी ताई, स्वयंसेविका किंवा मोठी बहीण.

संबोधनाविषयी. मराठीत क्रियापद लिंगानुसार बदलते, आणि ही मार्गदर्शिका सत्र चालवणारीला स्त्रीलिंगी संबोधते, कारण ही सत्रे चालवणाऱ्या बहुतेक स्त्रिया आणि मुली आहेत. पुरुषानेही हे सत्र संपूर्णपणे चालवता येते: सगळ्या सूचना जशाच्या तशा त्याच्यासाठीही आहेत.

ही कोणासाठी

- **4 ते 7 वर्षांच्या मुलींसाठी.** ज्यांना लहान वस्तू हातात धरून पाण्यात ठेवता येते. या सत्रात कुठेच वाचणे, लिहिणे किंवा मोजणे लागत नाही.

- **पाहणे आणि शोधून काढणे.** हा संच वस्तू बारकाईने पाहण्याच्या एक पायरी वर आहे. इथे घडण्याआधीच काय घडेल ते ती सांगते, आणि हे काम अवघड आणि कितीतरी जास्त उपयोगी आहे.
- **गटाचा आकार.** एका परातीभोवती 4 ते 16 मुली. बारापेक्षा जास्त असतील तर दुसरी परात ठेवा किंवा जोड्या लावा, म्हणजे दोघींत एक वस्तू आणि प्रत्येकीचा एक अंदाज; नाहीतर वाट पाहणे एवढे लांबते की खोली हातातून जाते.
- **एकाच खोलीत वेगवेगळे स्तर.** चार वर्षांची आणि सात वर्षांची मुलगी तेच पाणी, त्याच वस्तू आणि तीच दोन पाने वापरतात, आणि आव्हान कृतीच्या आतच राहते. नुकतीच सुरुवात करणारी मुलगी एक खूण करते, एक वस्तू पाण्यात ठेवते आणि काय झाले त्यावर खूण करते. पुढे असलेली मुलगी त्याच प्रकारची दुसरी वस्तू तपासण्याआधी तिचा अंदाज सांगते, असे का वाटते ते सांगते, आणि पान ब च्या मागच्या बाजूला हात न लावता तिसऱ्या वस्तूचा अंदाज लिहिते. कोणालाही वेगळे पान दिले जात नाही.

काय लागेल

- अख्ख्या गटासाठी एकच उथळ परात, घंगाळ किंवा रुंद भांडे, सुमारे अर्धे भरलेले. कपडे धुण्याचे घमेले उत्तम. फक्त बादलीच असेल तर तिच्यातून उथळ भांड्यात ओता आणि बादली खोलीबाहेर ठेवा
- आजूबाजूला मिळणाऱ्या वस्तू, प्रत्येक प्रकारच्या दोन: तळहात भरणारे दगड, पाने, काड्या, बाटल्यांची मोठी झाकणे, धातूचा चमचा, लाकडी चमचा, कागदाचे तुकडे, मोठ्या शेंगा, कापडाचा तुकडा. प्रत्येक प्रकारच्या दोन असल्यामुळेच दुसरी फेरी चालते
- प्रत्येक मुलीसाठी एक पान अ आणि एक पान ब
- प्रत्येक मुलीसाठी एक पेन्सिल, किंवा दोघींत एक
- सांडलेले पुसण्यासाठी फडके, आणि शेवटी पाणी ओतून देण्यासाठी जागा
- **फुकट आणि ऐच्छिक:** काहीही नाही
- **इथले काहीही विकत घ्यावे लागत नाही.** पाणी ही एकच गोष्ट सगळीकडे फुकट नसते. सोळा मुलींच्या गटाला दोन लिटर पुरते, आणि तीच परात प्रत्येक मुलीला पुरते, त्यामुळे दोन पाळ्यांच्या मधे काहीही फेकून दिले जात नाही. शेवटी ते पाणी मोरीत न ओतता झाडाला, वाटेवर किंवा शेतात ओता.

सत्राचा आकार असा का

परात भरण्याआधी या मार्गदर्शिकेच्या शेवटाकडचा "सत्र सुरक्षित ठेवताना" हा भाग वाचा.

अंदाज हाच सगळा संच आहे. अंदाज सांगून तो चुकलेली मुलगी नुसते पाहणाऱ्या मुलीपेक्षा जास्त शिकली आहे, कारण जग आपल्या अपेक्षेहून वेगळे असू शकते हे तिला कळले आहे. इथला धडा हाच आहे, आणि वस्तू पाण्याला लागण्याआधी अंदाज नोंदवला गेला तरच तो चालतो. म्हणून आधी हात वर जातो, आधी पानावर खूण होते, आणि ही दोन्ही झाल्याशिवाय काहीही पाण्यात जात नाही. वेळ कमी पडलाच तर तपासायच्या वस्तू कमी करा, अंदाज घेणे कधीच नाही.

तोंडाआधी हात आणि खुणा. या खोलीतल्या बहुतेकींना लिहिता येत नाही, काहींना स्वतःचे नावही लिहिता येत नाही, त्यामुळे नोंद म्हणजे हाताची खूण आणि पेन्सिलीची खूण. हात उंच वर म्हणजे ते वर राहील. हात खाली म्हणजे ते तळाशी जाईल. पहिल्या चार मिनिटांत ही खूण शिकवा आणि अख्खे सत्र तीच वापरा. पान देतानाच तिचे नाव तुम्ही लिहा, तिला मागावे लागण्याआधी.

सगळ्या खुणा एकाच क्षणी घ्या. एकेकीला विचारत गेलात तर खोली पहिल्या हाताची नक्कल करते. तीनपासून उलटे मोजा आणि सगळे हात एकाच क्षणी घ्या, मग नजर फिरवून ते मोठ्याने मोजा: "चार हात वर, सात हात खाली." त्या क्षणी कोणीच चुकलेले नसते, कारण अजून काहीच तपासलेले नसते.

इथे चुकलेला अंदाज ही कधीच चूक नसते. हे तुमच्या शब्दांत, अनेकदा म्हणा: "वेगळा निघालेला अंदाजही चांगलाच असतो." निकाल आल्यावर अंदाजाची खूण बदलायला कोणत्याही मुलीला कधीच सांगू नका. शेजारी शेजारी असलेल्या आणि एकमेकींशी न जुळणाऱ्या त्या दोन खुणा हेच या संचाचे पूर्ण झालेले काम आहे, पानावरची चूक नव्हे.

गोष्टी का तरंगतात ते तिला सांगू नका. तुम्हाला सांगावेसे वाटेल, आणि सात वर्षांची मुलगी विचारेलही. या वयासाठीचे प्रामाणिक उत्तर एवढेच की नुसते पाहून सांगता येत नाही, आणि म्हणूनच आपण तपासतो. तुम्हाला सुचेल तो कोणताही छोटा नियम वर्गासमोर खोटा ठरतो: मोठी काडी तरंगते आणि छोटा खिळा सरळ खाली जातो, कोरडे पान तरंगते आणि ओले बुडते, चमचा बुडतो पण त्याच धातूची होडी बुडत नाही. प्रश्न तिच्याकडेच परत द्या आणि तपासायला दुसरी वस्तू द्या. नेमके शब्द उत्तरांच्या पानावर दिले आहेत.

त्याच प्रकारची दुसरी वस्तू हेच खरे आव्हान आहे. एक दगड तपासून झाला की तिला दुसरा दगड द्या. आता तिच्याकडे आधार आहे, आणि अंदाज अंधारातला बाण न राहता खरीखुरी भविष्यवाणी होतो. कधी ती खरी ठरेल, कधी नाही, आणि दोन्ही चांगलेच. चार वर्षांच्या मुली जी कृती करत आहेत तीच न सोडता सात वर्षांच्या मुलीला इथे तिचे आव्हान मिळते.

सगळ्यांना सामावून घेताना

अजून वाचता न येणारी मुलगी. या सत्रात तिला काहीही वाचावे लागत नाही. पानांवरचे शब्द — वर, तळाशी, सारखेच, सारखे नाही — तुम्ही एकदा, प्रत्येकावर बोट ठेवत मोठ्याने वाचून दाखवता, आणि तिला जो म्हणायचा आहे त्यावर ती खूण करते. तिचा अंदाज फक्त हाताची खूण असला तरी चालतो. तिच्या वस्तूचे नाव लिहून हवे असेल तर ती तुम्हाला सांगेल, तुम्ही ते फिकट अक्षरांत लिहाल आणि ती त्यावरून गिरवेल. इतर सगळ्यांसारखीच तीच दोन पाने हातात घेऊन ती सत्र संपवते.

उशिरा येणारी मुलगी. दारातच तिच्या हातात एक वस्तू द्या आणि एकच वाक्य सांगा: "ही पाण्यात काय करेल ते ओळख. वर राहणार असेल तर हात वर, तळाशी जाणार असेल तर हात खाली." मग ती पान अ वर खूण करते आणि परातीपाशी पुढची पाळी घेते. एवढेच काम आहे आणि त्यासाठी आधीची एकही पायरी लागत नाही. ती दुसऱ्या फेरीत आली तर दोनऐवजी एकच वस्तू करते आणि खोलीबरोबरच संपवते. ती कुठे होती हे गटासमोर कधीच विचारू नका.

खोलीत मुलगे असतील तर. मुलगे तीच कृती, त्याच वस्तू, तेच पाणी आणि तीच पाने करतात. सत्र मुलींवर केंद्रित ठेवणाऱ्या दोन गोष्टी आहेत आणि त्यांत कोणालाही बाहेर काढले जात नाही: परातीपाशी मुली आधी पाळी घेतात आणि समारोपाच्या गोलात आधी बोलतात, आणि शेजारची मुलगी अजून ठरवतेच आहे तोवर सगळ्यात चपळ आवाजाने निकाल ओरडून सांगू नये हे तुम्ही पाहता. परातीकडेही लक्ष ठेवा. एखादा मुलगा तिच्या पुढ्यात जाऊन तिथेच बसला असेल तर त्याला फडके धरण्याचे काम द्या.

पाण्याला हात लावायचा नसलेली मुलगी. काही मुलींना परातीजवळ हात न्यायचा नसतो, आणि काही घरांत ती भीती नसून समजूतदारपणा असतो. ती अंदाज सांगते, मग तिची वस्तू पाण्यात ठेवायला तुमच्याकडे किंवा जोडीदारणीकडे देते, आणि ती पाहते व खूण करते. ज्या कामाला अर्थ आहे ते सगळे तिने केलेले असते.

काही बिघडले तर

पाण्यात हात, आणि परात सरकते. दोन-तीन मुली एकदम हात घालतात, परात सरकते आणि बरेच पाणी जमिनीवर जाते. हे होतेच, आणि हा खोडकरपणा नाही, हे पाण्याशेजारची लहान मुले आहेत. परातीच्या कडेवर एक हात ठेवा आणि तो तिथेच ठेवा,

म्हणा "हात मांडीवर, आपण एका वेळी एक करू", आणि बोलणे चालू ठेवतच फडक्याने पुसा. खोली तरीही चढलेली राहिली तर परात खालच्या टेबलावर तुमच्या मांडीच्या उंचीवर घ्या, म्हणजे ती फक्त तुम्ही बसला आहात तिथूनच पोहोचेल, आणि परात सगळ्यांना मोकळी ठेवण्याऐवजी प्रत्येक मुलीला तुमच्याकडे बोलवा. यावर बोलण्यासाठी सत्र थांबवू नका, आणि हात घातलेल्या मुलींची नावे घेऊ नका.

पाहिल्यानंतर ती तिचा अंदाज खोडते. तिने वर अशी खूण केली होती, वस्तू खाली गेली, आणि पान बरोबर असावे म्हणून ती खूण बदलते किंवा पान लपवते. हा संच गुपचूप फसण्याचा हाच सगळ्यात नेहमीचा मार्ग आहे, कारण त्या दोन खुणांमधला फरक हाच सगळा मुद्दा आहे. एकच वाक्य म्हणा: "ती तशीच राहू दे, तुझ्या पानावरची तीच सगळ्यात चांगली खूण आहे." मग तिच्याबरोबर सारखे नाही वर खूण करा आणि ते का महत्त्वाचे ते सांगा: "तुला माहीत नव्हते असे काहीतरी तू शोधून काढलेस. आपण त्यासाठीच इथे आलो आहोत." तिने ते आधीच खोडले असेल तर त्याचा मुद्दा करू नका. तिचा अंदाज काय होता ते विचारा, तिला लिहून हवे असेल तर तुम्ही लिहा, आणि तिला दुसऱ्या वस्तूला लावा. पान नीटनेटके दिसावे म्हणून खूण कधीच पुसू नका, आणि अंदाज जुळलेले पान चांगले म्हणून कधीच उंच धरू नका.

हिच्यात बदल कसे करावे

- तुम्ही जिथे शिकवता तिथे जमिनीवर जे मिळेल ते वापरा. तळहात भरणारे दगड, काड्या, पाने, मोठी झाकणे, चमचे, मोठ्या शेंगा, घडी घातलेला कागद, कापडाचा तुकडा, फळाची साल. संचाला एकच गोष्ट लागते — जोड्या, म्हणजे दुसऱ्या फेरीला त्याच प्रकारची वस्तू असेल.
- पाण्याच्या वर आणि तळाशी यासाठी, आणि बुडणे आणि वर राहणे यासाठी तुमच्या मुली घरी वापरतात तेच शब्द वापरा. पानांवरचे शब्द तुम्ही मोठ्याने वाचूनच दाखवता.
- हवामान आणि जमीन परवानगी देत असेल तर घरात परातीपेक्षा बाहेर रुंद भांडे बरे. सांडण्याचा प्रश्नच उरत नाही.
- सोळा मुलींच्या गटाची वाट दोन उथळ पराती निम्म्यावर आणतात. तीन आणखी बऱ्या, आणि त्या तुमच्यासमोर एका छोट्या रांगेत ठेवल्या की तुम्ही सगळ्यांपासून हाताच्या अंतरावर राहता.
- पाणी कमी असेल तर एकाच परातीने आणि कमी वस्तूंनी सत्र घ्या: अख्ख्या गटाने मिळून चार वस्तू तपासणे आणि प्रत्येक वेळी प्रत्येक मुलीने अंदाज सांगणे हे सोळा वस्तूंएवढेच शिकवते.
- तुमचा गट पुन्हा भेटत असेल तर वस्तू एका पिशवीत ठेवा. पुढचे सत्र एक वस्तू उंच धरून, कोणाला पाणी दिसण्याआधीच अंदाज विचारून सुरू करा.

कमी किंवा जास्त वेळेत

30 मिनिटे. 0 ते 4 बाह्या वर, हात बाहेर आणि खूण, 4 ते 11 आधी अंदाज मग पाण्यात, 11 ते 18 प्रत्येकीला एक वस्तू, 18 ते 25 त्याच प्रकारची दुसरी, 25 ते 30 काय आश्चर्य वाटले ते सांगा. नव्या गटासाठी हीच या संचाची खरी आवृत्ती आहे आणि यात काहीही कापलेले नाही. कमी पडतो तो समारोपाच्या गोलातला वेळ, त्यामुळे शांत मुलीला तिचे आश्चर्य सांगायची पाळी कदाचित मिळणार नाही. गटात शांत मुलगी असेल तर गोलाची सुरुवात तिच्यापासून करा.

45 मिनिटे. 0 ते 6 बाह्या वर, हात बाहेर आणि खूण, 6 ते 17 आधी अंदाज मग पाण्यात, 17 ते 26 प्रत्येकीला एक वस्तू, 26 ते 38 त्याच प्रकारची दुसरी, 38 ते 45 काय आश्चर्य वाटले ते सांगा. जादा मिनिटे अंदाज घेण्यात जातात, नव्या कामात नाही. प्रत्येक मुलीला एकदा तरी "असे का वाटते?" विचारले जाते, आणि दुसऱ्या फेरीत पान ब च्या मागच्या बाजूला त्याच प्रकारची तिसरी वस्तू येते.

60 मिनिटे. 0 ते 8 बाह्या वर, हात बाहेर आणि खूण, 8 ते 22 आधी अंदाज मग पाण्यात, 22 ते 34 प्रत्येकीला एक वस्तू, 34 ते 50 त्याच प्रकारची दुसरी, 50 ते 60 काय आश्चर्य वाटले ते सांगा. ही लांबी फक्त अर्धा तास बसून राहणाऱ्या रुळलेल्या गटासाठीच वापरा, आणि मधेच एकदा पाण्याचे नियम पुन्हा तपासा, कारण पाण्यातली गोडी टिकते पण परातीकडचे लक्ष त्याआधीच उडते. जादा वेळेत एक फेरी वाढते, जिच्यात कोणी तपासण्याआधी अख्खा गट मिळून एका वस्तूचा अंदाज सांगतो, आणि शेवटी दोन-तीन मिनिटे पुढच्या वेळी काय तपासायचे यावर जातात. यात नवे पान वाढत नाही, कारण या वयात लांब सत्र म्हणजे जास्त अंदाज, जास्त मजकूर नाही.

समारोप, प्रत्येक आवृत्तीत. आधी पाणी बाहेर, मग गोल. प्रत्येक मुलगी तिच्या शब्दांत एक आश्चर्य सांगते, आणि "मला काहीच आश्चर्य वाटले नाही" हे खरे उत्तर आहे आणि त्यावर काहीच बोलायचे नाही. मग शेवटी तुम्ही स्वतः एक वस्तू उंच धरा, अख्ख्या खोलीचे हात एकाच क्षणी घ्या, आणि ती पाण्यात ठेवा. गटाने मिळून केलेल्या अंदाजावर संपले की सगळ्या जणी हा संच ज्यासाठी आहे तेच करून बाहेर पडतात.

सत्र सुरक्षित ठेवताना

पाण्याचे नियम, आणि ते छोटे का आहेत. या वयात पाणी हाताळायचे असते, त्याची काळजी करायची नसते. पाच नियम, सुरुवातीला स्पष्ट शब्दांत सांगायचे आणि मग पाळायचे:

- परात जमिनीवर किंवा खालच्या टेबलावर, उथळ आणि सुमारे अर्धी भरलेली. लहान मूल कलंडवू शकेल किंवा ज्यात पडू शकेल अशी खोल बादली, पिंप किंवा टाकी कधीच नको.
- अख्खे सत्र तुम्ही परातीपासून हाताच्या अंतरावर राहता. खोलीच्या दुसऱ्या टोकाला नाही, फळ्यापाशी नाही. तिच्यापासून हाताच्या अंतरावर, पूर्ण वेळ.
- काहीही सुरू होण्याआधी बाह्या वर, मुलींच्याही आणि तुमच्याही.
- हे पाणी कोणी पिणार नाही, आणि कोणी त्यात तोंड घालणार नाही. पहिल्या मिनिटात शांतपणे एकदा सांगा: "हे पाणी आपल्या वस्तूंसाठी आहे, आपल्या तोंडासाठी नाही."
- शेवटची पाळी होताच, मुली गोलात असतानाच, पाणी तुम्ही स्वतः ओतून टाका. लहान मुले असलेल्या खोलीत साचून राहिलेले पाणी हेच नंतर बिघडते — धडा संपल्यावर, कोणाचे लक्ष नसताना.

सांडले की लगेच पुसा, म्हणजे कोणी घसरणार नाही. परात मुलाच्या हातात देऊ नका, आणि ती भरायला किंवा रिकामी करायला कोणालाही पाठवू नका. तपासायच्या वस्तू मुलीच्या हातात आणि तोंडाजवळ जातात, म्हणून या फळीवरच्या प्रत्येक संचाप्रमाणे त्या तपासा: अंगठा आणि तर्जनीच्या वेढ्यात ती बसत असेल तर या खोलीसाठी ती फारच लहान आहे. शेवटी सगळ्या मोजून परत घ्या. एखादीने दोन्ही हात आत घालून उडवले तर ते सामान्य आहे, धोक्याचे नाही. तिचे हात पुसा आणि पुढे चला.

CC BY 4.0 · Potnis Family / potnis.org. मूळ इंग्रजी मजकूर लिहिला आणि संपादित केला नमित पोटणीस (Nameet Potnis) यांनी. ही मराठी आवृत्ती इंग्रजी आवृत्तीवरून केलेले एआय भाषांतर आहे आणि ती कोणत्याही माणसाने मराठीत तपासलेली नाही. श्रेय देऊन प्रत काढा, छापा, बदला आणि वाटा.

उत्तरे आणि सत्र चालवण्याच्या सूचना

उत्तरे आणि काय बोलायचे, बुडते की तरंगते

या आवृत्तीविषयी. ही आवृत्ती इंग्रजी संचातून कृत्रिम बुद्धिमत्तेने अनुवादित केली आहे. यात चुका असू शकतात. काही दुरुस्त करायचे असेल किंवा वेगळ्या शब्दांत सांगायचे असेल तर hello@potnis.org वर लिहा — आम्ही ती सुधारून देऊ.

About this edition. This edition was translated from the English pack with AI. It may contain mistakes. Write to hello@potnis.org if something should be fixed or said differently — we will update it.

उत्तरे

या संचात एकच बरोबर उत्तर असे काही नाही. प्रत्येक अंदाज स्वीकारा, कारण अंदाज म्हणजे उत्तर नव्हे आणि तो कधीच तपासला जात नाही. तुम्ही पाहायचे एवढेच की वस्तू पाण्यात जाण्याआधी अंदाजाची खूण झाली होती का, आणि शेवटी ऐकायचे एवढेच की आश्चर्याविषयी एक प्रामाणिक वाक्य येते का.

निकाल हीसुद्धा कामगिरी नाही. जिचा अंदाज वेगळा निघाला तिने नेमके तेच केले आहे ज्यासाठी हे सत्र आहे.

आदल्या रात्री स्वतःच्या परातीत स्वतःच्या वस्तू तपासा. तुम्ही उत्तरे तपासत नाही, तुम्ही झेपणार नाहीत अशी आश्चर्ये टाळत आहात. काही वस्तू त्याच पाण्यात दरवेळी तेच करतात: दगड खाली जातो, धातूचा चमचा खाली जातो, काडी वर राहते. काही वस्तू काहीही करू शकतात, आणि त्याच चांगल्या: बाटलीचे मोठे झाकण पोकळ बाजू वर पडले तर वर राहते आणि भरले की खाली जाते, कागदाचा तुकडा आधी वर राहतो आणि भिजला की हळूहळू खाली जातो, पान कोरडे असताना वेगळे आणि ओले असताना वेगळे वागते. अशा दोन-तीन काहीही करणाऱ्या वस्तू दुसऱ्या फेरीसाठी राखून ठेवा, कारण आश्चर्य तिथेच राहते.

पान पूर्ण झाले असे तेव्हा म्हणायचे:

पान	पूर्ण झाले असे तेव्हा
अ	चौकोनात काहीतरी चित्र, अंदाजाची एक खूण, निकालाची एक खूण, आणि सारखेच किंवा सारखे नाही यांपैकी एकावर खूण. दोन खुणा जुळायलाच हव्यात असे नाही
ब	दुसरे चित्र, तपासण्याआधी केलेली अंदाजाची खूण, निकालाची खूण, सारखेच किंवा सारखे नाही यांपैकी एकावर खूण, आणि आश्चर्याच्या चौकोनात एक चित्र

बदल मोठ्याने सांगा. दगड, काड्या, पाने, झाकणे, चमचे, बिया, कागद आणि कापड — सगळे तेच काम करतात. तुम्ही जिथे शिकवता तिथे जमिनीवर जे मिळेल ते वापरा, आणि पाण्याच्या वर आणि तळाशी यासाठी तुमच्या मुली घरी वापरतात तेच शब्द वापरा.

काय दिसू शकते

पानावर काय आहे	पुढे काय द्यायचे
अंदाजाची खूण आणि निकालाची खूण जुळत नाहीत, आणि सारखे नाही वर खूण आहे	हेच या संचाचे पूर्ण झालेले काम आहे. ते बोलून दाखवा: "तुला माहीत नव्हते असे काहीतरी तू शोधून काढलेस." मग त्याच प्रकारची दुसरी वस्तू द्या आणि ती हातात घेण्याआधीच अंदाज विचारा
दोन्ही पानांवर अंदाज आणि निकाल जुळतात	तिला काहीही करणाऱ्या वस्तूंपैकी एक द्या — झाकण किंवा कागदाचा तुकडा — आणि पाण्यात जाण्याआधी तिचा अंदाज घ्या. "असे का वाटते?" विचारा, आणि तिला लिहून हवे असेल तर तिचे शब्द चौकोनाखाली लिहून द्या
चित्र आणि निकालाची खूण आहे, पण अंदाजाची खूण नाही	पुढच्या वस्तूच्या वेळी तिच्या शेजारी बसा आणि आधी हाताच्या खुणेने अंदाज घ्या, मग तिचा हात वर असतानाच तिला खूण करू द्या. खूण हातानंतर चालते, पाण्यानंतर कधीच नाही
दोन्ही चौकोनांत चित्रे आहेत, एकही खूण नाही, आणि ती अख्खे सत्र हातांनीच उत्तरे देत होती	तिने हा संच पूर्ण केला आहे. शब्द बोट दाखवत पुन्हा एकदा वाचून दाखवा आणि तिला हवी ती खूण करू द्या. तिला नको असेल तर पान आहे तसेच राहू द्या
अंदाजाची खूण पुसून निकालाशी जुळवून पुन्हा काढली आहे	म्हणा: "पुढच्या वेळी काहीही झाले तरी खूण तशीच ठेव." मग तिच्याबरोबर दुसरी वस्तू करा आणि तिच्या अंदाजाच्या खुणेशेजारी तुमचे बोट ठेवा, म्हणजे ती जागेवर राहील. पहिल्या पानावर काहीही पुन्हा करायची गरज नाही

CC BY 4.0 · Potnis Family / potnis.org

अडणारे ठिकाणे

काय होते	काय बोलायचे किंवा करायचे
ती विचारते की हे वर का राहिले	"तुला काय वाटते?" तिचे उत्तर जे असेल ते घ्या. मग: "नुसते पाहून कोणालाच सांगता येत नाही. म्हणूनच आपण ते पाण्यात ठेवतो." मग तपासायला दुसरी वस्तू द्या
सात वर्षांची मुलगी खरे कारण सांगाच म्हणून मागे लागते	"याचे उत्तर मोठे आहे आणि ते तुला शाळेत मिळेल. आज आपण करून पाहून शोधतो आहोत." मग तिला आणखी तीन वस्तू तपासू द्या, प्रत्येक वेळी आधी अंदाज घेऊन
तुम्हाला छोटासा नियम सांगावासा वाटतो	सांगू नका. जड आणि हलके हा नियम वर्गासमोर टिकत नाही: मोठी काडी वर राहते आणि छोटा खिळा सरळ खाली जातो. परातीत फुटणारा नियम नियम नसण्यापेक्षा जास्त महागात पडतो
पहिला हात वर गेला की खोली त्याची नक्कल करते	"स्वतःच्या हाताकडे पाहा." तीनपासून उलटे मोजा आणि सगळे हात एकाच क्षणी घ्या. मग ते मोठ्याने मोजा, म्हणजे दोन्ही उत्तरे सामान्य वाटतील
पाहिल्यावर ती तिच्या अंदाजाची खूण बदलते	"ती तशीच राहू दे, तुझ्या पानावरची तीच सगळ्यात चांगली खूण आहे." तिच्याबरोबर सारखे नाही वर खूण करा. पान नीटनेटके दिसावे म्हणून खूण कधीच पुसू नका
बरोबर कोणी ओळखले यावरून दोघी भांडतात	"आज कोण बरोबर होते ते आपण मोजत नाही. आज कोणाला काय आश्चर्य वाटले ते मोजतो." मग प्रत्येकीला काय आश्चर्य वाटले ते विचारा. बरोबर अंदाजांचा हिशेब फळ्यावर किंवा मोठ्याने कधीच ठेवू नका
तिची वस्तू आधी वर राहते आणि मिनिटभराने खाली जाते	"या दोन्ही गोष्टी खरोखर घडल्या." तिने आधी जे पाहिले त्यावर खूण करू द्या आणि ती वस्तू आश्चर्याच्या चौकोनात काढू द्या. दोन्ही करणारी वस्तू ही परातीतली सगळ्यात चांगली वस्तू
सगळे हात एकदम पाण्यात जातात	एक हात परातीच्या कडेवर, "हात मांडीवर, एका वेळी एक", आणि बोलणे चालू ठेवतच फडक्याने पुसा. सत्र थांबवू नका आणि कोणाचेही नाव घेऊ नका
ती पाण्याजवळ हात नेणार नाही	ती अंदाज सांगते, मग तिची वस्तू तुमच्याकडे किंवा जोडीदारणीकडे पाण्यात ठेवायला देते, आणि ती पाहते व खूण करते. काम तेच राहते
ती म्हणते की मला काहीच आश्चर्य वाटले नाही	"मग तेच तुझे उत्तर." ते खरे उत्तर आहे आणि त्यावर काहीच बोलायचे नाही. तिला विचारा की पुढे ती कोणती वस्तू तपासेल
ती म्हणते की माझे चित्र चुकले आहे किंवा वाईट आहे	"ती तुझी वस्तू आहे, आणि तशी दुसऱ्या कोणाकडेच नाही." मग विचारा की ती पाण्यात काय करत होती, आणि तेवढेच मोजले जाऊ द्या
तिला स्वतःचे नाव लिहिता येत नाही	पान देतानाच तुम्ही ते लिहा, तिला मागावे लागण्याआधी

"तुला काय वाटते?" असे म्हणा, "नाही, कारण ते नाही" असे कधीच नाही. "आधी अंदाज" असे म्हणा, "हे तर तुला यायलाच हवे" असे कधीच नाही. एका मुलीचे पान चांगले म्हणून कधीच उंच धरू नका: गटाला काही दाखवायचे असेल तर वस्तू उंच धरा आणि सगळ्यांचे हात एकाच वेळी घ्या.

गंभीर काही समोर आले तर. एवढ्या लहान सत्रात जड असे क्वचितच काही येते, पण एखाद्या मुलीने तुम्हाला काळजीत टाकणारे काही सांगितले तर गटाला लगेच परातीकडे परत आणा आणि सत्र नेहमीसारखे चालू ठेवा. इतरांसमोर तिला काहीही विचारू नका. नंतर तिच्याशी एकटीने, थोडक्यात बोला, आणि अधिक सांगण्याचा आग्रह धरू नका. तुमच्या शाळेची किंवा संस्थेची बालसुरक्षेची जी पद्धत असेल ती त्याच दिवशी वापरा. अशी पद्धत नसेल तर त्याच दिवशी वरिष्ठ कोणाला तरी सांगा. तिच्या पानावर याविषयी काहीही लिहू नका.

सत्रानंतर

खोलीतून बाहेर पडण्याआधी परात रिकामी आहे आणि जमीन कोरडी आहे ते पाहा. हा पाण्याचा शेवटचा नियम आहे आणि तोच सगळ्यात सहज विसरला जातो, कारण तोपर्यंत सत्र संपल्यासारखे वाटते.

वस्तू एका पिशवीत किंवा डब्यात ठेवा, आणि काहीही करणाऱ्या वस्तू वेगळ्या ठेवा, कारण त्यांच्यावरच पुढचे सत्र चालते. पुढच्या वेळी कोणाशेजारी बसायचे हे पान अ एका नजरेत सांगते: ज्यांच्यावर निकालाची खूण आहे पण अंदाजाची नाही ती पाने शोधा, आणि त्या मुलीचा अंदाज ती वस्तूला हात लावण्याआधी हाताच्या खुणेने मोठ्याने घ्या.

या संचात काहीही तपासले जात नाही, मोजले जात नाही आणि कुठे कळवले जात नाही. पुढची पायरी म्हणजे तीच वस्तू दोनदा तपासून ती दोन्ही वेळा तेच करते का ते पाहणे.

CC BY 4.0 · Potnis Family / potnis.org